

Số: 553/BC-HHDN

TP. Hồ Chí Minh, ngày 29 tháng 09 năm 2023

Kính gửi: Ủy ban Nhân dân TP. Hồ Chí Minh

BÁO CÁO
TÌNH HÌNH DOANH NGHIỆP QUÝ III NĂM 2023

1. Tình hình sản xuất, kinh doanh

1. Thuận lợi:

Sau những khó khăn với tác động dịch bệnh Covid-19 và khủng hoảng châu Âu giữa Nga và Ucraina, thị trường đã dần làm quen với tình hình mới và có những sự điều chỉnh phù hợp. Một số thị trường lớn và truyền thống như Trung Quốc, Mỹ, châu Âu... đã có sự hồi phục nhẹ với những đơn hàng mới, tuy nhỏ giọt nhưng cũng là tín hiệu tích cực cho sự phục hồi kinh tế. Thêm vào đó, cam kết nâng quan hệ kinh tế lên tầm “đối tác chiến lược toàn diện” Việt Nam- Hoa Kỳ và nhiều thỏa thuận thương mại lớn được ký kết giữa doanh nghiệp 2 nước là niềm tin và động lực lớn cho cộng đồng doanh nghiệp trong thời gian tới.

Ở trong nước, những nỗ lực của chính phủ trong việc liên tiếp tung ra những gói hỗ trợ tài khóa, tín dụng và hỗ trợ người lao động đã làm gia tăng niềm tin, giúp doanh nghiệp trụ vững, tìm ra hướng kinh doanh mới. Các chính sách hỗ trợ về nguồn vốn vay, thủ tục vay, lãi vay, giãn thuế, giảm thuế... làm giảm sức ép trả nợ và lãi vay giảm, lãi suất giảm giúp tâm lý lo lắng của doanh nghiệp giảm, giúp hạ thấp sức ép về dòng tiền kinh doanh đối với doanh nghiệp.

Bên cạnh đó, các chính sách và giải pháp gỡ khó thị trường bất động sản đã tạo lại niềm tin và thanh khoản cho một số phân khúc bất động sản. Đồng thời, giúp doanh nghiệp lấy lại năng lượng sau thời gian dài khó khăn chông chát. Một số dự án đã tái khởi động, một số lô trái phiếu doanh nghiệp được gia hạn hoặc tái cấu trúc... chứng tỏ một giai đoạn phát triển mới của bất động sản bắt đầu: minh bạch hơn, ổn định hơn và thực chất hơn.

Ngoài ra, việc tăng tốc giải ngân của các bộ, ngành, địa phương đã giúp gia tăng sức mạnh nội lực của nền kinh tế. Một số doanh nghiệp đã tiếp cận và hưởng lợi từ đầu tư công và lan tỏa lợi ích đến cộng đồng. Hy vọng, kết quả đầu tư công sẽ là cú hích mạnh mẽ cho nền kinh tế, đặc biệt là khu vực Thành phố Hồ Chí Minh, nơi tập trung hàng loạt dự án ưu tiên đầu tư như: Các tuyến metro, đường vành đai 3, sân bay Long Thành, hạ tầng thành phố Thủ Đức...

Đặc biệt, Nghị quyết số 98/2023/QH15 ưu đãi khởi nghiệp đổi mới sáng tạo và cho phép TP. Hồ Chí Minh được làm BOT trên đường hiện hữu, cho phép thực hiện dự án BT trả chậm bằng tiền. Thành phố được khai thác quỹ đất và hình thành các dự án độc lập được quy hoạch theo mô hình TOD (mô hình phát triển đô thị gắn kết với giao thông công cộng) của tuyến metro số 1, metro số 2 và một số nút giao, khu đất tiềm năng của đường vành đai 3.... Tất cả các cơ chế đặc thù này kỳ vọng sẽ mang lại các cơ hội kinh doanh đáng kể cho doanh nghiệp Thành phố.

2. Khó khăn:

Bên cạnh các thuận lợi vĩ mô như trên, doanh nghiệp thuộc một số ngành nghề vẫn đang đối diện các khó khăn nhất định.

Khó khăn lớn nhất của doanh nghiệp hiện nay là đơn hàng sụt giảm, thị trường tiêu thụ khó khăn đã góp phần làm tăng tồn kho ngoài dự kiến, ảnh hưởng kế hoạch kinh doanh. Sự kết hợp giữa lực cầu suy yếu, lạm phát cao, chi phí nợ vay còn cao nên tạo khó khăn cho một số doanh nghiệp.

Các khó khăn cụ thể của từng ngành kinh tế được tổng hợp như sau:

Doanh nghiệp công nghiệp trong một số ngành (vật liệu xây dựng, may mặc, giày da, gỗ...) vẫn trong tình trạng khan hiếm đơn hàng; doanh nghiệp thuê đất hàng năm khu công nghiệp không được cấp giấy đất để vay vốn kinh doanh; các cơ sở xây trên các loại đất khác không thể làm thủ tục hoàn công, không được cấp phép PCCC, bị buộc dừng hoạt động. Một số doanh nghiệp có xu hướng chuyển dịch qua các tỉnh lân cận như Bình Dương, Long An, Bình Phước... nơi họ nhận các chính sách ưu đãi đầu tư tốt hơn.

Doanh nghiệp khó vay vốn, tài sản thế chấp bị đánh giá quá thấp nên thiếu hụt vốn kinh doanh, các ngân hàng đều đã giảm lãi suất tiền gửi xuống mức thấp, tuy nhiên lãi vay vẫn treo ở mức cao, so với khả năng lợi nhuận của doanh nghiệp, chênh lệch lãi suất cho vay so với lãi suất huy động nhiều, chưa thể hiện sự sẻ chia khó khăn của ngân hàng với doanh nghiệp. Bên cạnh đó, khả năng tiếp cận vốn của doanh nghiệp khá thấp, có nguyên nhân từ việc áp dụng các tiêu chuẩn chặt chẽ khi thế chấp tài sản đảm bảo nợ vay từ phía ngân hàng.

Doanh nghiệp du lịch, khách sạn hoạt động với công suất thấp do khách hàng có xu hướng trung chuyển qua thành phố để tới các tỉnh lân cận như đồng bằng sông Cửu Long, Phan Thiết, Bà Rịa- Vũng Tàu; một số doanh nghiệp quan tâm phát triển du lịch vùng ven thành phố, đặc biệt là tiềm năng sông Sài Gòn, biển Cần Giờ...nhưng phải từ bỏ nghiên cứu đầu tư do không nhận được nhiều thuận lợi cho dự án ...

Doanh nghiệp thương mại khó khăn do mãi lực thị trường yếu. Hơn nữa, thói quen tiêu dùng thông qua thương mại điện tử đã phá vỡ kênh kinh doanh truyền thống. Kết quả là xu hướng trả mặt bằng lan rộng, hàng loạt cửa hàng, cửa hiệu đóng cửa. Đường phố trở nên chật chội với sự di chuyển đông đúc của xe máy, hàng rong tác động xấu lên môi trường và làm lãng phí lực lượng lao động trẻ khỏe đang chuyển nghề giao hàng shipper, thay cho làm việc tại các công xưởng, xí nghiệp, tạo sản phẩm cho xã hội.

Doanh nghiệp xây dựng, bất động sản hầu hết khó khăn do nợ nần chồng chất không thu hồi được nợ và khó có khả năng trả nợ trái phiếu đã huy động trước đây. Sự đóng băng của thị trường bất động sản làm cho các doanh nghiệp xây dựng không có đơn hàng, kinh doanh đình đốn. Do không có vốn kinh doanh nên việc tiếp cận dự án đầu tư công cũng khó khả thi.

Kết quả khảo sát thời điểm cuối tháng 9 năm 2023 về các khó khăn của doanh nghiệp, tỷ lệ doanh nghiệp được hỏi đã trả lời:

- Thiếu các đơn hàng mới: 70%
- Giá nguyên liệu đầu vào tăng: 33%
- Thiếu vốn kinh doanh: 47%
- Thiếu mặt bằng sản xuất-kinh doanh: 13%
- Khó khăn khác: 7%

3. Đánh giá chung

Các thuận lợi và khó khăn trên phản ánh khá chính xác đến tình hình kinh doanh của doanh nghiệp. Theo kết quả khảo sát của Hiệp hội, số doanh nghiệp có doanh thu tăng lên chỉ ở mức 18%, trong khi đó số có doanh thu giảm đi chiếm tới 46%, tương ứng với 51% số doanh nghiệp có lợi nhuận giảm. Mặc dù vậy, triển vọng kinh doanh quý sau có tín hiệu

tích cực với lượng hàng tồn kho được giải phóng lên mức 70%, trong khi chỉ có 30% hàng hóa tồn kho tăng lên. Điều này được giải thích từ nguyên nhân các doanh nghiệp đã hiểu rõ thị trường, nhu cầu người mua, từ đó đưa ra chiến lược sản xuất phù hợp, chủ động và tích cực.

Trên cơ sở tình hình quý III năm 2023, số doanh nghiệp đánh giá môi trường kinh doanh của Thành phố thời gian qua là tích cực, với tỷ lệ 69%. Số doanh nghiệp dự báo tình hình kinh doanh quý IV sẽ tốt hơn là 78% và chỉ có 23% số doanh nghiệp dự kiến cắt giảm lao động, cân bằng với mức 23% doanh nghiệp tăng tuyển dụng lao động mới.

Báo cáo của các Hội ngành nghề cho thấy: Ngành chế biến lương thực thực phẩm nhận nhiều đơn hàng, hồi phục tích cực, tuy phải chia sẻ lợi nhuận đáng kể cho các tỉnh bạn, nơi có nền tảng nông nghiệp tốt. Ngành dệt may có số lượng đơn hàng tăng nhẹ do các đơn vị đã ý thức về bảo vệ môi trường và cải tiến sản phẩm xanh, đáp ứng yêu cầu thế giới. Tuy nhiên, sự hồi phục chưa ổn định và chưa phổ biến cho tất cả các doanh nghiệp trong Hội. Ngành cao su nhựa vẫn tồn tại khó khăn với có tỷ lệ doanh thu giảm 15%, cá biệt có 1 số đơn vị giảm doanh thu tới 30%. Một số ngành khác vẫn trong tình trạng xấu tốt đan xen, đang nỗ lực vươn lên để tồn tại và phát triển.

Mặc dù kết quả kinh doanh có những tín hiệu khởi sắc, cộng đồng doanh nghiệp vẫn mong đợi Thành phố cải tiến, đổi mới nhiều hơn nữa; tỷ lệ doanh nghiệp kiến nghị các vấn đề cụ thể theo khảo sát Hiệp hội như sau:

- Hỗ trợ vốn tín dụng, giảm lãi suất: 67%
- Đẩy mạnh kích cầu đầu tư và tiêu dùng: 48%
- Giảm các loại thuế, phí, BHXH, phí công đoàn: 55%
- Hạn chế hình sự hóa quan hệ dân sự và kinh tế: 45%
- Phát triển cơ sở hạ tầng giao thông và các tiện ích khác: 55%
- Nhanh chóng giải quyết các kiến nghị hợp lý của doanh nghiệp: 64%
- Kiến nghị khác: 2%

II. Kiến nghị của Doanh nghiệp

1. Thực thi chính sách

Thời gian vừa qua, các cơ quan quản lý nhà nước đã tích cực chuyển đổi số, mang lại nhiều tiện ích cho doanh nghiệp và người dân. Từ đó, các thủ tục hành chính đã được đơn giản hóa, tự động hóa và hạn chế tiếp xúc với cán bộ quản lý. Tuy nhiên, doanh nghiệp vẫn mong chờ sự cải tiến, đổi mới nhiều hơn nữa, hạn chế thời gian chờ đợi giải trình của các cơ quan quản lý nhà nước liên quan.

Đối với vấn đề thuế, các doanh nghiệp vẫn than phiền việc trì trệ của công tác hoàn thuế, một số doanh nghiệp đã nộp hồ sơ xin hoàn từ khá lâu vẫn chưa được giải quyết. Trong khi đó, công tác kiểm tra quyết toán thuế hàng năm không thực hiện phổ biến, đại trà với tất cả các doanh nghiệp. Một số doanh nghiệp đã ngưng hoạt động nhiều năm vẫn không được quyết toán, đóng mã số thuế, hoàn thành thủ tục giải thể. Bên cạnh đó, yêu cầu hoàn thành quyết toán thuế trước khi chuyển địa chỉ sang Quận khác đang làm hạn chế cho cơ hội kinh doanh của doanh nghiệp và bị ngưng trệ hồ sơ khá lâu mà cơ quan thuế chưa giải quyết tới. Ngoài ra, yêu cầu giải trình khi liên quan đến hóa đơn doanh nghiệp rủi ro thuế, doanh nghiệp mất tích... thời gian qua cũng làm cho doanh nghiệp tốn nhiều thời gian, công sức.

Đối với vấn đề đất đai, doanh nghiệp có vướng mắc thường phải chờ khá lâu để cơ quan quản lý trả lời. Trong khi đó, công tác quản lý tại chính quyền cơ sở thường rất cứng nhắc làm cho doanh nghiệp và người dân gặp khó khi xây dựng. Các hoạt động thiếu tích cực sẽ hạn chế khả năng đánh thức tiềm lực đất đai còn rất dồi dào của thành phố.

Đối với vấn đề quản lý thị trường: một số doanh nghiệp than phiền tình trạng hàng gian, hàng giả gây khó trong kinh doanh. Tình trạng này có xu hướng lan truyền mạnh hơn khi mùa mua sắm cuối năm sắp tới. Điều này làm ảnh hưởng đến thương hiệu kinh doanh, làm mất an toàn vệ sinh thực phẩm và còn gây thất thoát thuế cho ngân sách nhà nước.

Do đó, cộng đồng doanh nghiệp kiến nghị chính quyền nhanh chóng hoàn thiện hệ thống pháp lý đảm bảo môi trường kinh doanh an toàn, hạn chế tối đa rủi ro. Qua đó, cần đơn giản hóa các thủ tục hành chính, rà soát và loại bỏ những thủ tục không cần thiết, cản trở hoạt động của doanh nghiệp. Đồng thời, cần tạo lập một môi trường đầu tư minh bạch, an toàn, gây khó cho doanh nghiệp, xây dựng đội ngũ công chức có tâm, có tầm và phục vụ. Cần đảm bảo người dân được quyền tự do làm những gì mà pháp luật không cấm, thay cho việc chỉ thực hiện những gì chính quyền cho phép. Có như vậy mới khơi dậy tính đổi mới, sáng tạo, dám nghĩ, dám làm của doanh nghiệp, huy động tối đa các nguồn lực cho sự phát triển Thành phố.

2. Thực hiện Nghị quyết số 98/2023/QH15

Kể từ ngày 01/08/2023, Thành phố thực hiện Nghị quyết số 98/2023/QH15 về việc thí điểm một số cơ chế, chính sách đặc thù phát triển Thành phố Hồ Chí Minh. Cộng đồng doanh nghiệp hết sức quan tâm đến việc tham gia các hợp đồng thầu theo các phương thức PPP, BOT, BT.. cũng như mong muốn được tiếp cận qui hoạch, tham gia đầu tư các dự án đầu tư phát triển đô thị, thương mại, dịch vụ; thông tin quy hoạch vùng phụ cận các nhà ga và các nút giao thông (TOD).

Đối với vấn đề đầu tư công, đây là động lực tăng trưởng của nền kinh tế, là "vốn mồi" để dẫn dắt đầu tư xã hội. Trong khi đó, tỷ lệ giải ngân đầu tư công thời gian qua có tích cực nhưng chưa cao, nhiều khả năng khó đạt kế hoạch Chính phủ giao. Tuy nhiên, vốn đền bù chủ yếu đi vào hộ dân, do có độ trễ, chưa thể trở thành động lực kích thích xây dựng, tạo việc làm cho người lao động. Điều này sẽ ảnh hưởng nguồn lực phát triển thành phố trong quý IV và năm sau.

Đối với nguồn lực đất đai, Nghị quyết 98 cho phép thành phố quyết định chuyển đổi đất lúa dưới 500 ha làm dự án nhà ở xã hội; Đồng thời, cho phép doanh nghiệp được thế chấp, chuyển nhượng hoặc cho thuê quyền thuê đối với đất thuê trả tiền hằng năm nguồn gốc ngoài ngân sách. Ngoài ra, Nghị định 35/2023/NĐ-CP đã cởi trói cho hoạt động quản lý đất đai trên cả nước và Nghị quyết 18-NQ/TW chủ trương giải phóng nguồn lực đất đai, đẩy mạnh phát triển nông nghiệp. Do đó, Thành phố nên tiến hành khảo sát hiện trạng sử dụng đất để xóa bỏ tình trạng đất hoang hóa, tăng hiệu quả kinh tế sử dụng đất. Trong đó, đặc biệt quan tâm sử dụng đất cho loại hình bất động sản công nghiệp và bất động sản nông nghiệp kết hợp du lịch đang có nhu cầu lớn hiện nay.

Đối với chương trình hỗ trợ lãi suất đối với các dự án đầu tư được HFIC cho vay thuộc lĩnh vực ưu tiên phát triển kinh tế - xã hội trên địa bàn Thành phố, doanh nghiệp hết sức mong chờ được tiếp cận nguồn vốn này. Kiến nghị thành phố nhanh chóng triển khai và kết nối để chương trình của Hiệp hội hoạt động có hiệu quả.

3. Xúc tiến thương mại

Thời gian vừa qua, Hiệp hội doanh nghiệp thành phố cùng các Hội doanh nghiệp quận huyện và ngành nghề tổ chức nhiều sự kiện để xúc tiến thương mại, như Hội chợ "Người Việt Nam dùng hàng Việt Nam", Lễ hội Âm thực chay Quận 7, Hội chợ quốc tế đồ gỗ và mỹ nghệ xuất khẩu Việt Nam... Các sự kiện này đã thu hút nhiều doanh nghiệp tham gia và góp phần quảng bá thương hiệu của doanh nghiệp tới cộng đồng. Từ đó, Hiệp hội nắm bắt được nhu cầu rất lớn về xúc tiến thương mại của doanh nghiệp.

Hiệp hội kiến nghị thành phố nên hỗ trợ hoạt động tổ chức hội chợ, xây dựng một trung tâm hội chợ lớn tầm cỡ trong khu vực, trung tâm Outlet. Trước mắt, thu xếp các khu bãi rộng cho hội chợ bán hàng, có chính sách khuyến khích, giảm giá thuê gian hàng cho các doanh nghiệp tham gia hội chợ. Đồng thời, tăng cường hợp tác, nâng cao hiệu quả việc liên kết vùng giữa các doanh nghiệp tại các tỉnh, thành thông qua việc xây dựng kế hoạch dài hạn, có lộ trình, có theo dõi, kiểm tra và đánh giá để điều chỉnh, nâng cao hiệu quả trên cơ sở tạo điều kiện cho các doanh nghiệp sản xuất, lưu thông hàng hóa, phát huy thế mạnh từng địa phương.

Về hoạt động đối ngoại, thành phố cần triển khai những chương trình xúc tiến du lịch-kinh doanh giữa Việt Nam và nước ngoài. Nên tổ chức quảng bá du lịch Việt Nam thông qua các hoạt động giao lưu văn hóa tại các nước. Bên cạnh đó, thành phố chỉ đạo thiết lập kênh kết nối định kỳ với cơ quan thương vụ của Đại sứ quán Việt Nam tại các nước, “đặt hàng” các vấn đề cấp thiết từng thời điểm. Ngoài ra, cần trang bị cho doanh nghiệp các thông tin cần thiết như: thuế chống phá giá, các thông tin về thị trường, những thay đổi quy định về xuất xứ, chỉ tiêu hàng hóa nhập khẩu... Điều này tránh cho doanh nghiệp gặp các rủi ro khi hoạt động đầu tư và thương mại tại thị trường quốc tế.

4. Thị trường bất động sản

Thời gian qua, thị trường bất động sản bị thu hẹp đáng kể với nguyên nhân chủ yếu là sự suy giảm niềm tin của người tiêu dùng đối với các chủ đầu tư. Các khó khăn của bất động sản đã tác động nặng nề tới hầu hết các ngành kinh tế, đặc biệt là các ngành liên quan trực tiếp như xây dựng, vật liệu xây dựng, môi giới bất động sản... và làm giảm đáng kể nguồn thu ngân sách trong lĩnh vực đầu giá đất công, cho thuê đất công, thuế chuyển quyền sử dụng đất và thuế chuyển nhượng bất động sản. Chính vì vậy, việc phục hồi thị trường bất động sản là nhu cầu cấp thiết, giúp thị trường phát triển lành mạnh, ổn định kinh tế- xã hội và tăng nguồn thu ngân sách nhà nước.

Cộng đồng doanh nghiệp kiến nghị phát triển thị trường bất động sản theo từng phân khúc như sau:

- Đối với thị trường nhà ở: Theo kế hoạch tại Quyết định 4151/QĐ-UBND, giai đoạn 2021-2025 thành phố sẽ phát triển 50.000.000 m² nhà ở. Tuy nhiên, số lượng thực hiện là rất thấp, đặc biệt nhà ở xã hội và nhà lưu trú công nhân chưa đáp ứng đủ 10% nhu cầu. Nguyên nhân cơ bản là vấn đề pháp lý, thủ tục, cơ chế thực hiện chưa rõ ràng. Đề nghị Thành phố có các chính sách hữu hiệu hỗ trợ sự phục hồi và phát triển của thị trường, hỗ trợ việc làm cho doanh nghiệp và đảm bảo nhu cầu an cư của người dân.
- Đối với thị trường bất động sản công nghiệp: Khó khăn của bất động sản công nghiệp là vấn đề nguồn cung và pháp lý đất khu công nghiệp. Bên cạnh đó, hình thức thuê đất trả tiền hàng năm, không gắn liền với việc cấp giấy chứng nhận quyền sử dụng đất làm mất khả năng thế chấp vay, điều này làm giảm sức cạnh tranh của các khu công nghiệp tại TP. Hồ Chí Minh so với các tỉnh trong khu vực, cần xem xét điều chỉnh phù hợp, quan tâm đến thiệt thòi đối với doanh nghiệp gặp khó khăn.. Đồng thời, thành phố cũng nên quy hoạch một số khu công nghiệp tập trung ở ngoại thành có diện tích đủ lớn cho các tập đoàn đa quốc gia xây dựng đại bản doanh (như Apple, Boeing, Google, Siemens, Amazon, Foxcom...), từ đó tạo cơ hội cho các doanh nghiệp trong nước cung cấp dịch vụ, sản xuất phụ trợ và tạo việc làm cho người lao động.
- Thị trường bất động sản thương mại- du lịch: bao gồm: các biệt thự nghỉ dưỡng, condotel, officetel, shophouse... thị trường này hầu như tê liệt thời gian qua, do ảnh

hưởng dịch bệnh Covid-19 và pháp lý chủ quyền. Thành phố nên xem xét điều chỉnh chính sách hỗ trợ theo định hướng phát triển ngành công nghiệp không khói, tận dụng lợi thế đất đai, môi trường, sông rạch, di tích lịch sử, truyền thống, nguồn nhân lực hiện có, ít tác động đến môi trường, cảnh quan, tạo nguồn thu ổn định, lâu dài cho ngân sách. Trong đó, tiềm năng du lịch- thương mại sông Sài Gòn cần được khai thác sớm, làm điểm nhấn đột phá và lưu giữ du khách khi tới TP. Hồ Chí Minh.

Trên đây là báo cáo tình hình doanh nghiệp, doanh nhân của Hiệp hội doanh nghiệp TP. Hồ Chí Minh trình Ủy ban Nhân dân thành phố. Kính mong Ủy ban Nhân dân thành phố xem xét và chỉ đạo các sở, ban, ngành xem xét và có chính sách phù hợp nhằm hỗ trợ, đồng hành cùng doanh nghiệp.

Trân trọng.

Nơi nhận:

- Như trên;
- Chủ tịch Hiệp hội;
- Lưu: VP.

**TM. BAN CHẤP HÀNH
KT. CHỦ TỊCH
PHÓ CHỦ TỊCH THƯỜNG TRỰC**

Nguyễn Phước Hưng